

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSER MARTHAS LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HOVE BESKYTTER

Kunnskapsdepartementet - KD
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Oslo, 11. januar 2016

Hørings svar - endringer i barnehageloven - barn med særlige behov

Norges Døveforbund viser til Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) og forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven).

Norges Døveforbund (NDF) er en partipolitisk nøytral organisasjon som skal arbeide for å bedre døve og hørselshemmedes situasjon på alle områder i samfunnet. Vi jobber for at døve og hørselshemmede barn skal få muligheter til en tospråklig oppvekst, med både norsk og norsk tegnspråk. Uttalelsen er gitt på dette grunnlag.

Innledning:

Norges Døveforbund synes det er positivt at Kunnskapsdepartementet ønsker tydeliggjøring av rettigheter til barn under opplæringspliktig alder i barnehageloven. Slik kan rettigheter synliggjøres og tilgjengeliggjøres på en bedre måte for barna under skolealder, slik at rett opplæring og hjelp blir satt inn så tidlig som mulig. Dette er til barnas beste.

Det er imidlertid en svært uheldig sammenblanding av rettigheter til språkopplæring (gjeldende § 2-6) og spesialpedagogisk hjelp (gjeldende § 5-7) som foreslås endres/overflyttes under ett i dette forslaget. Sammen med uheldig begrepsbruk, kan forslag vedrørende tegnspråkopplæring svekke gjeldende rettigheter. Dette til tross for at departementet presiserer at lovforslaget ikke skal innebære noen svekkelse av dagens rettighet.(s.18)

Gjeldende rett:

I dag har barn under opplæringspliktig alder rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringslovens § 5-7 og tegnspråkopplæring etter opplæringslovens § 2-6 tredje ledd. Dette er en egen lovbestemmelse som omhandler språkopplæring. Bestemmelsen er ikke å anse som spesialpedagogisk hjelp. Dette følger av lovens forarbeider, se Ot.prp.nr.78 (1998-1999):

«Rettene etter § 2-6 og § 3-9 er særlege rettar for elevar med teiknspråk som førstespråk, og må slik sett avgrensast mot retten til spesialundervisning etter kapittel 5 i opplæringslova. Opplæring etter § 2-6 og § 3-9 er dermed ikkje spesialundervisning i lovteknisk forstand.»

Retten til tegnspråkopplæring etter opplæringsloven § 2-6, bidrar til en gjennomføring både av offentlig norsk språkpolitikk og folkerettslige forpliktelser.

Det følger av FN's konvensjon om mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) artikkel 21 bokstav b at Norge har forpliktet seg til å «anerkjenne og fremme bruken av tegnspråk». I artikkel 30 nr. 4, heter det at «Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal på linje med andre ha rett til anerkjennelse av og støtte til sin spesielle kulturelle og språklige identitet, herunder tegnspråk og døvekultur.» Det følger videre av artikkel 24 nr. 3 bokstav b og c at Norge skal legge «til rette innlæring av tegnspråk og fremme døvesamfunnets språklige identitet», samt at man må «sikre at undervisning av ... hørselshemmede... finner sted på de språk og i de kommunikasjonsformer og med de kommunikasjonsmidler som er best tilpasset den enkelte, og i et miljø som gir størst mulig faglig og sosial utvikling».

Stortingsmelding 35 (2007-2008) «Mål og mening» viser til §2-6 som en av de sterkeste rettighetene som omhandler tegnspråk, og som gir offisiell anerkjennelse av språket. «Alle språk kan difor seiast å ha offisiell status dersom dei direkte eller indirekte er omfatta av eit eller anna slags tiltak

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MARTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HOVE BESKYTTER

som det offentlige er ansvarlig for å tilby i medhald av lov, forskrift eller på anna formelt grunnlag. Norsk teiknspråk er mellom anna omfatta av føresegner i opplæringslova som gjev rett til opplæring i og på teiknspråk for elevar som har dette som førstespråk.» Pkt 10.5.3.3 Rettighetene i opplæringsloven blir også nevnt som grunnleggende rettigheter for tegnspråkbrukere. Det er derfor avgjørende at disse rettighetene ikke blir svekket gjennom en sammenblanding med spesialpedagogisk hjelp.

Norges Døveforbunds kommentarer til departementets forslag:

- Overføring av bestemmelser om barn under opplæringspliktig alder fra opplæringsloven til barnehageloven.

Rett til tegnspråkopplæring:

Rettighetsbestemmelsen foreslås overført til barnehageloven med tilnærmet samme ordlyd.

Vilkåret for å ha rett til hjelp er at barnet har særlige behov for slik hjelp.

Kunnskapsdepartementet foreslår å overføre dagens § 2-6 til barnehageloven. Norges Døveforbund er i utgangspunktet positive til en overføring av rettighetene til barn under opplæringspliktig alder til barnehageloven..

Slik NDF leser foreslåtte nye lovbestemmelse, § 19 g, er det imidlertid heller en endring, og da etter vårt syn en svekkelse, av rettigheter til tegnspråkopplæring. Fra å ha en egen språkopplæringsbestemmelse, som sorterer under et annet kapittel enn spesialpedagogisk hjelp, i opplæringsloven foreslår Kunnskapsdepartementet retten til tegnspråkopplæring endret til en underbestemmelse av retten til spesialpedagogisk hjelp, ny § 19 g, under kap V A. Rett til spesialpedagogisk hjelp mv.

Ad forslag til ny § 19 g:

Bestemmelsen er etter vårt syn uheldig både med tanke på utforming og plassering. Departementet synes ikke å ha tatt hensyn til offentlig språkpolitikk og folkerettslige forpliktelser i sitt forslag, og er etter vårt syn ikke i overenstemmelse med offentlig gjeldende språkpolitikk.

Opplæringsloven § 2-6 slår fast at det skal foreligge en sakkyndig erklæring før vedtak om tegnspråkopplæring blir fattet. Bestemmelsens ordlyd sier imidlertid ingenting om hva den sakkyndige skal vurdere. Når det gjelder døve og hørselshemmede barn, er det vår oppfatning at den sakkyndige instansen ikke skal vurdere barnets behov for tegnspråkopplæring, kun fastlegge innholdet av opplæringen.

Det finnes mye forskning om hvorvidt en rent enspråklig (talespråklig) eller tospråklig (med tale- og tegnspråk) er best for hørselshemmede barn. Forskningen er ikke entydig, men mange studier peker i retning av at en tospråklig tilnærming er best. Vi kan ikke se at en ansatt i PPT, ved observasjon av et enkelt barn, kan finne et endelig svar på dette spørsmålet. Hvorvidt et hørselshemmet barn skal få en tospråklig opplæring i norsk tale og norsk tegnspråk, og dermed mulighet for å utvikle en kulturell og språklig identitet som døv, må regnes som et personlig forhold. Det er foreldres rett og plikt å ta avgjørelser for barnet i personlige forhold.

Norges Døveforbund er kjent med at mange foreldre har fått avslag på søknad om tegnspråkopplæring til barna sine bl.a. grunnet manglende kompetanse om tegnspråk som språk og rettigheter tilknyttet dette, eller på bakgrunn av at PPT finner at barnet ikke har «behov» for slik opplæring. Avgjørelsene kan for eksempel være begrunnet med at barnet har godt talespråk. Veileder for opplæring av barn og unge med hørselshemming, som viser til barneloven §30, sier følgende vedrørende språkvalg og hvem som bestemmer dette:

«Et særskilt aspekt ved det å være foreldre til et sterkt hørselshemmet barn er at foreldrene stilles overfor valg andre foreldre ikke må forholde seg til. For noen foreldre innebærer dette at de må gjøre valg knyttet til barnets opplæringspråk. I de tilfellene der det er aktuelt at barnet blir to-

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MARTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HOVE BESKYTTER

språklig, det vil si at det skal bruke både norsk og norsk tegnspråk, har barnet rett til opplæring etter § 2-6 i opplæringsloven, også før det begynner på skolen. Foresatte har en viktig rolle når det gjelder barnets opplærings situasjon, og de er viktige aktører når det gjelder å legge til rette for et helhetlig og likeverdig opplæringstilbud. Barneloven § 30 gir regler om innholdet i foreldreansvaret. Det innebærer at foreldrene har rett og plikt til å bestemme for barnet i personlige forhold, slik som i språkvalg. « pkt. 3.3, s. 30

Videre at:

«I tillegg omtaler både barnekonvensjonen og konvensjonen om mennesker med nedsatt funksjonsevne retten til medbestemmelse. Barn har en selvstendig og ubetinget rett til å bli hørt, se barnekonvensjonen artikkel 12. I det ligger det også et krav om at barnet har rett til å medvirke. Det følger av artikkel 12 at barnet skal ha rett til å gi uttrykk for sine synspunkter i saker som berører det, og at barnets synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med alder og modenhet. Etter barneloven §§ 31-33 skal barn få anledning til å bli hørt fra 7-årsalderen. Også yngre barn skal bli hørt dersom de er i stand til å danne seg egne synspunkt. Når barnet er 12 år, skal det legges stor vekt på hans eller hennes mening. Etter fylte 15 år har barnet selvbestemmelsesrett når det gjelder spørsmål knyttet til egen opplæring. Dette anses å være i tråd med barnekonvensjonen artikkel 12. I spørsmål om barnets opplærings språk vil disse bestemmelsene ha stor betydning. «pkt 3.3, s. 30.

Foreslåtte § 19 g strider således også med barneloven §30, og barnekonvensjonens artikkel 12 når det gjelder foreldrenes rett og plikt til å bestemme for barnet sitt, og barnets rett til å bli hørt, slik som i språkvalg.

Etter vår mening har døve og hørselshemmede barn per definisjon «behov» for tegnspråkoppplæring. Når retten til tegnspråkoppplæring etter opplæringsloven § 2-6 nå flyttes til barneha geloven, bør departementet benytte anledningen til å klargjøre foreldrenes rett og plikt til å avgjøre barnets språklige og kulturelle tilhørighet. Isteden innebærer departementets forslag en «klargjøring» i motsatt retning.

Videre omtales tegnspråkoppplæring gjennomgående som «hjelp» i departementets forslag. Dette er ikke i tråd med gjeldende rett om tegnspråkoppplæring, og ei heller anerkjennelse av tegnspråk som språk eller anerkjennelse av dets språkbrukere. Termen «hjelp» i denne sammenheng kan oppleves både stigmatiserende og ekskluderende for de som bruker tegnspråk, og det kan oppleves som at departementet ikke anerkjenner tegnspråk som språk. Det offentlige har et ansvar for å heve statusen til og fremme norsk tegnspråk. I den sammenheng er korrekt og bevisst begrepsbruk særdeles viktig.

Kunnskapsdepartementet devaluerer i sitt forslag tegnspråk til «hjelp», legger rettigheten inn under bestemmelsene om spesialpedagogisk hjelp og endrer lovbestemmelsen til at barnets særlige behov for tegnspråkoppplæring skal være vurdert av PP-tjenesten eller annen sakkyndig instans, før det fattes vedtak. NDF er redd dette vil medføre at enda færre barn enn i dag vil få den tegnspråkoppplæringen de har krav på, og trenger, for videre skolegang og liv. Dette kan komme til å medføre en dramatisk endring og en svekkelse av dagens rettighet.

NDF mener både begrepsbruk og sammenblanding av lovbestemmelser om språkoppplæring og spesialpedagogisk hjelp i dette forslaget kan gi uheldige og negative konsekvenser for både barn og språk. Samtidig som to lovbestemmelser er blandet sammen snakkes det hovedsakelig om en rettighet; retten til spesialpedagogisk hjelp. For NDF oppfattes dette som at retten til tegnspråkoppplæring foreslås slått sammen med retten til spesialpedagogisk hjelp og/eller som at nåværende rettighet til tegnspråkoppplæring oppfattes slik av departementet.

NDF mener dette forslaget er en endring og svekkelse av rettighetene, og brudd på forpliktelser Norge har for ivaretagelse av norsk tegnspråk som språk etter egne lovverk og ratifiserte konvensjoner som berører barn, språk og mennesker med nedsatt funksjonsevne.

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSF MARATHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HOYE BESKYTTER

- NDF ber om at:

Retten til tegnspråkopplæring tas ut av foreslåtte kap V og omhandles i eget kapittel, med fortsatt egen lovbestemmelse, som språkopplæring.

NDF ber om at det utarbeides et nytt og eget forslag som omhandler flytting av rettigheter til tegnspråkopplæring til barnehageloven slik at rettighetene sikres og er i tråd med gjeldende lovverk og konvensjoner .

Barnets omgivelser

Departementet foreslår at barnets omgivelser skal inngå som et relevant moment i den sakkyndige vurderingen av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp. Alle barn har rett på et godt barnehagetilbud. Barnehagelovens § 2 tilsier i dag at barnehagen skal tilpasse tilbudet til både det enkelte barn og til barnegruppen.

NDF mener derfor det er uheldig at barnets omgivelser skal brukes som vurderingstema for tildelegning av ressurser til spesialpedagogisk hjelp. Vi er redd mange kommuner vil bruke dette som argument for å ikke skaffe tilstrekkelig kompetanse og hjelp til døve og hørselshemmede barn som trenger blant annet lytte- og taletrening. Hørselshemming er en lavfrekvent og usynlig vanske som ikke mange kommuner har spisskompetanse på. Feilvurderinger tas derfor ofte rundt hvilke behov døve og hørselshemmede barn har for spesialpedagogisk hjelp og språkopplæring. Dette kan få store konsekvenser for barnas videre utvikling og læring.

Behov for spesialpedagogisk hjelp må vurderes ut fra barnets behov, og på et individuelt grunnlag.

NDF ber om at:

De foreslåtte lovendringene om at barnets omgivelser skal inngå som et relevant moment i den sakkyndige vurderingen av om barnets behov for spesialpedagogisk hjelp ikke tas til følge.

Foreldres samtykke og involvering

«Departementet foreslår at krav til samtykke og involvering av barnets foreldre som fremgår av opplæringsloven per i dag, videreføres ved overføring av rett til spesialpedagogisk hjelp til barnehageloven. Involvering av barnets foreldre er viktig for å ivareta barnets behov og sikre at alle forutsetninger ligger til rette for at det tilbudet som gis, vil kunne bidra til å hjelpe barnet med de utfordringer og vansker barnet har.»

NDF vet at mange foreldre ikke opplever å bli hørt eller bli involvert i avgjørelser om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring for barnet sitt. Vi er derfor positive til at bestemmelsen om involvering av foreldre også overføres til barnehageloven, og at den tydeliggjøres.

Vi presiserer at dette punktet står i sterk kontrast til foreslåtte lovtekst i § 19g, i sammenheng med foreldres rett og plikt til å bestemme for barnet i personlige forhold, slik som i språkvalg.

NDF ber om at:

Forslaget om å overflytte og videreføre bestemmelsen om foreldreinvolvering i barnehageloven tas til følge.

Kommunenes tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne

NDF opplever at det er store forskjeller i kvaliteten på barnehagetilbudene til døve og hørselshemmede barn rundt om i landet. Variablene kan bestå i kommuneøkonomi, kommunens kompetanse og vilje til tilrettelegging. Det er også store skjønsmessige forskjeller mellom kommunene på hva de oppfatter som tilstrekkelig for å gi de døve og hørselshemmede barna et likeverdig barnehagetilbud. Mange foreldre opplever at barna deres diskrimineres blant annet i språkopplæringen. På grunn av manglende bestemmelser om blant annet omfang av opplæringslovens § 2-6 er det helt

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MARTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

tilfeldig, og stor variasjon i, tegnspråkopplæringstilbudet til barna rundt om i landet. Tegnspråklige barn som ikke blir gitt lik tilgang til tegnspråk gjennom sin barnehagehverdag som de de barna som er norskspråklige, får ikke et likeverdig barnehagetilbud. NDF mener dette er brudd på § 16 i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Likeledes er forholdene for mange døve og hørselshemmede barn når det gjelder spesialpedagogisk hjelp. Mange foreldre sliter med å få den hjelpen de mener barnet deres har behov for og rett til. Noe som igjen ikke gir de et likeverdig barnehagetilbud eller likeverdige utviklingsmuligheter som andre barn.

Manglende tilrettelegging og fullverdig tilgang til tegnspråk kan føre til at barnet ikke kan utnytte, eller har utbytte, av sin barnehageplass. Barnet fratras da sine rettigheter til likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter som andre barn.

NDF støtter at:

Kommunenes tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne implementeres i barnehageloven.

Det gis klageadgang etter avgjørelse om tilrettelegging i barnehageloven

Statlig tilsyn

NDF støtter forslaget om statlig tilsyn av både individuelle rettigheter og et godt tilbud for alle i barnehagen.

I likhet med Kunnskapsdepartementet viser vi også til NOU 2012:1 «Til barnas beste», og vårt hørings svar knyttet til denne. Spesielt viser vi til våre kommentarer knyttet til foreslåtte § 48 i denne som omhandler rett til tegnspråkopplæring. Hørings svaret er vedlagt.

Vi viser også til konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne og barnekonvensjonen, og forpliktelsene Norge har i tilknytning til disse. Vi presiserer at konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne også omhandler tegnspråk, og Norges forpliktelser i så henseende. Videre viser vi til stortingsmelding 35 (2007-2008) «Mål og mening». I denne anerkjennes norsk tegnspråk som språk. « Det norske teiknspråket er også eit genuint norsk språk, ein del av den norske kulturarven og ikkje minst ein del av det språklege mangfaldet i landet som vi alle har ei særleg plikt til å ta vare på.» Og : "Norsk teiknspråk er og vil i framtida vera ein del av det språklege mangfaldet i Noreg. Det må behandlast som andre fullverdig språk og få den status som naturleg følgjer av dette.»

Artikkel 2 i barnekonvensjonen ligger til grunn for alle beslutninger som det offentlige tar når det gjelder barn. Vi ber om at Kunnskapsdepartementet ikke svekker rettighetene til tegnspråkopplæring med de konsekvensene det får for barn og språk. Våre innspill er tuftet på intensjoner om et likeverdig barnehagetilbud med like utviklings- og aktivitetsmuligheter for alle barn. Også de barna som bruker tegnspråk.

Hvis ønske om mer informasjon/utdyping av våre synspunkter i høringen, kontakt generalsekretæren – bjorn.a.kristiansen@doveforbundet.no.

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Bjørn Kristiansen
Generalsekretær

Aina Therese Fossum
Oppvekstkonsulent

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MARTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HOYT BESKYTTER

Kunnskapsdepartementet

Kirkegata 18, 0153 Oslo

8119 Dep. 0032 Oslo

postmottak@kd.dep.no

Oslo, 4. mai 2012

Høring – NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning for barnehagene.
Norges Døveforbund (NDF) viser til Barnehagelovutvalgets utredning.

NDF mener at utvalgets utredning uttrykker et ønske om å gjøre det beste for barna, og det understrekes ved at forslaget knyttes opp mot Barnekonvensjonen. NDF leser av utredningen et ønske om høyere kvalitet på tilbudet i barnehagene og at alle avgjørelser som blir tatt skal være til barnets beste. Vi er også enig med utvalget i at rettighetene til barn og foreldre styrkes i utvalgets forslag, da dagens barnehagelov ikke gir gode og klare nok rettigheter.

Vi støtter utvalgets forslag om å overføre av §§ 5.7 og 2.6 inn i barnehageloven. NDF ser også på den foreslåtte § 10, som omhandler det psykososiale miljø, som et av mange klare eksempel på utvalgets ønske om at den nye barnehageloven skal bli "Til barnas beste".

For at den nye barnehageloven også fullt ut skal bli til *det hørselshemmede* barnets beste, ber Norges Døveforbund om at våre fire nedenfor stående punkter tas til følge:

- 1. § 48. Tegnspråkopplæring.**
Norsk tegnspråk er et språk!
Derfor bør den foreslåtte § 48 flyttes fra kapittel 18 til kapittel 14 hvor opplæringsretten for samiske barn er plassert.
- 2. NDF ber samtidig om at merknadene til den foreslåtte § 48 endres i tråd med at dette er en språkopplæring og ikke et spesialpedagogisk tiltak. I den sammenheng ber vi også om at ordlyden i § 41, første ledd hvor det presiseres at det er kommunen som har ansvaret for at "retten til tegnspråkopplæring blir oppfylt" også flyttes til kapittel 14. NDF ber videre om at det utarbeides en forskrift til paragrafen som omhandler retten til tegnspråkopplæring. Norsk tegnspråk er et språk, og i forskriftets ordlyd må dette tydeliggjøres**

Side 1 av 5

3. **§ 40. Rett til spesialpedagogisk hjelp**

I kommentarene til § 40, tredje ledd som omhandler barn som har behov for lytte- og talespråkopplæring, for eksempel fordi de har cochleaimplantat, ber vi om at ordlyden endres fra "vil kunne ha rett til" til "har rett til" spesialpedagogisk hjelp.

4. **§ 42. Sakkyndig vurdering**

I andre ledd bokstave, foreslås at det skal legges vekt på barnets omgivelser/miljø/kontekst ved tildeling av ressurser til spesialpedagogisk hjelp.

NDF ber om at dette ikke kommer inn i lovforslaget, da dette komme til å svekke barnas rettigheter i forhold til gjeldende rett.

Til punkt 1:

I generelle ordelag nevnes det flere steder i NOU 2012:1 at god språkutvikling er avgjørende for barnet, både når det gjelder å uttrykke identitet, forstå omverdenen, se seg selv som en del av samfunnet og å få venner. Dette er i tråd med viktige formuleringer i St.meld. nr. 23 (2007-2008) *Språk bygger broer*. I selve utkastet til ny barnehagelov er det vanskelig å finne igjen dette velfunderte synet på språk. Det er egentlig bare i omtalen av samiske barns språkutvikling at vi kjenner igjen det generelle språksynet som *Språk bygger broer* formulerer. Den norske språksituasjonen med to målformer er ikke tematisert i NOU-en og minoritetsspråklige barns rettigheter er ikke fastslått i noen paragraf. NDF mener at språksynet i *Språk bygger broer* burde gjennomsyre hele den nye barnehageloven og komme alle barn til gode, ikke bare samiske.

I Stortingsmelding 35(2006-2007) *Mål og mening* anerkjennes tegnspråk som et fullverdig språk. *Norsk teiknspråk er og vil i framtida vera ein del av det språklige mangfaldet i Norge. Det må behandlast som andre fullverdige språk og må få den status som naturleg følgjer av dette.* Det burde også ligge til grunn for opplæringstilbudet til de tegnspråklige barna.

Synet på tegnspråk som et spesialpedagogisk tiltak blir også understøttet av at tegnspråkopplæringen sorterer under kapitlet om spesialpedagogisk hjelp, kap 18, også i NOU 2012:1.

NDF ber om at:

Tegnspråkparagrafen flyttes til kapittel 14, og at ordlyden i § 41, første ledd, som omhandler kommunens ansvar for at " retten til tegnspråkopplæring blir oppfylt", også flyttes til samme kapittel.

Til punkt 2:

Skolen har egne læreplaner og forskrifter når det gjelder tegnspråkopplæringen. I dag er det ikke tilsvarende føringer når det gjelder tegnspråkopplæringen i førskolealder, men i OT. prp. nr.46 1997-98 blir dette omtalt: *Opplæringsloven (1998) §2-6 gir rett til tegnspråkopplæring. Formålet med denne bestemmelsen er å bidra til at hørselshemmede barn skal være like godt språklig forberedt til å begynne på skolen som andre barn.*

På grunn av manglende forskrifter og lav kompetanse i mange kommuner om at tegnspråk er et språk, er det dessverre ofte at dette formålet ikke blir fulgt opp og oppnådd.

Forståelsen av hva tegnspråk er, og hvem som bruker det, er sterkt preget av synet på tegnspråk som et erstatningsspråk. I merknadene til § 48 står det at *"omfanget av opplæringen og hvor den skal gis må vurderes individuelt, og vil blant annet være avhengig av barnets alder, modenhet og om barnet har andre funksjonshemninger eller lærevansker."* Teksten går langt i å knytte retten til å få tegnspråkopplæring til om barnet har "andre funksjonshemninger" Dersom det er etablert at barnet har andre funksjonshemninger enn nedsatt hørsel, er det da slik at formuleringen i neste omgang skal bli brukt til å øke eller redusere omfanget av tegnspråkopplæringen? Hva betyr det at *"omfanget skal vurderes individuelt"*? Er det de minst modne eller de mest modne som skal ha mye opplæring?

Å foreslå at språk skal tilrås er i beste fall basert på uvitenhet om at tegnspråk er et fullverdig språk, i verste fall er det en diskriminering og brudd på Barnekonvensjonen. Det er en grunnleggende menneskerett å få kunne uttrykke seg, og språk er grunnlag for læring.

Denne manglende kompetansen om tegnspråklige barns språkutvikling, og dermed manglende språkopplæring i førskolealder, gir store konsekvenser for barna i deres videre skolegang.

Læreplanene på tegnspråk er likestilt med læreplanene på norsk. Når ikke barna blir gitt det samme utgangspunktet for språkopplæring på det språk de skal oppta opplæringen på, sier det seg selv at det får konsekvenser for videre læring og utvikling. Dette blir bl.a. presisert i st. meld. 16 (2006-2007).. *og ingen sto igjen: God språkutvikling i tiden før skolestart er av stor betydning for senere læring. Det reduserer behovet for spesialundervisning i skolen og har betydning for utvikling av barnets sosiale kompetanse... Departementet mener det er viktig å sikre alle barn som trenger språkstimulering og tidlig hjelp. Tidlig språkstimulering er viktig både for språkutviklingen generelt og for utvikling av gode norskferdigheter. Tiltak for tidlig språkstimulering bør derfor rettes mot alle barn med behov, både majoritetsspråklige og minoritetsspråklige.*

Tidlig innsats er fortsatt et viktig satsningsområde fremover i følge Stortingsmelding 18 (2010- 2011) *Læring og fellesskap*. De fleste døve barn blir i dag ci-operert. Når foreldre velger dette for sitt døve barn er målet at barnet skal lære både å høre og snakke. Mange blir anbefalt å vente med tegnspråkopplæring med grunnlag i myten om at tegnspråk ødelegger for utviklingen av talespråket. Foreldrene stoler på fagpersonene vurderinger. Det er av stor betydning at faginstanser som Rikshospitalet, Statped og de lokale PPT-kontorene har kunnskap om, og belegg for, det de gir av råd til foreldrene. Manglende kompetanse og kunnskap hos disse kan få store konsekvenser for disse barnas videre opplæring og liv.

NDF ber om at:

Merknadene til den foreslåtte § 48 omarbeides i tråd med at paragrafen omhandler retten til språkopplæring og ikke til spesialpedagogikk.

Retten til tegnspråkopplæring reguleres i en egen forskrift, slik det åpnes for i foreslåtte § 48 tredje punktum.

Til punkt 3:

Vi er skeptisk til formuleringen ”vil kunne ha rett til” i § 40. Så godt som alle barn vil ha behov for spesialpedagogisk hjelp etter ci-operasjon i form av lytte- og talespråkopplæring. Når det gjelder barn med ci er tidlig innsats, kvalitativ opplæring og god tilrettelegging avgjørende for utbyttet av implantatet.

NDF ber om at:

Formuleringen når det gjelder barn med ci sin rett til spesialpedagogisk hjelp endres fra ”vil kunne ha rett” til ”til har rett til”

Til punkt 4:

I den foreslåtte § 42, som omhandler retten til spesialpedagogisk hjelp, viser utvalget til at det er barnets behov som kommer først. Men vi ser det som meget uheldig at det blir foreslått at barnets omgivelser/miljø/kontekst (andre ledd bokstav e) blir et vurderingstema ved tildeling av ressurser. Vi er redd at mange kommuner vil bruke disse punktene som argumenter for ikke å skaffe de nødvendige faglige ressurser til barn med ci som trenger tale- og lyttetrening. Noe som kan skyldes manglende kunnskap om hvor grunnleggende viktig dette er for barnets videre utvikling – og/eller kombinert med økonomiske prioriteringer. Manglende kompetanse i forhold til denne gruppen i dag blir det argumentert med at en liten barnegruppe gir rolige omgivelser, mens det ikke blir tatt hensyn til det konkrete behovet for lytte- og taletrening alle barn med ci vil ha etter en operasjon.

NDF ber om at:

De foreslåtte lovendringene om at barnets omgivelser/miljø/kontekst (andre ledd, bokstav e) skal være et vurderingstema ved tildeling av ressurser til spesialpedagogisk hjelp, ikke tas til følge.

NDF støtter utvalgets forslag om saksbehandlingsfrister og anledning til midlertidige vedtak (§ 42, tredje ledd). Når behovet for enten spesialpedagogisk hjelp, eller språkopplæring, blir avdekket bør dette komme på plass så fort som mulig. For våre hørselshemmede barn vil forsinket, eller manglende hjelp og/eller språkopplæring få konsekvenser for språkutvikling og videre læring.

Vi er også veldig positive til den foreslåtte kompetansehevingen av personalet i barnehagen. Det er særdeles viktig at personalet får oppgradert sin kompetanse slik at de blir gitt den nødvendige kunnskap for også å kunne ivareta barna med spesielle behov, både i forhold til språkopplæring og spesialpedagogisk hjelp.

Det er av stor betydning for både barn og foreldre at både styrer og pedagogisk leder har god pedagogisk og barnefaglig kompetanse samt god kunnskap til barnehageloven med forskrifter. Dette er et viktig grunnlag for et godt samarbeid med foreldre og andre faginstanser. Et godt samarbeid med foreldrene er av stor betydning for barnets utvikling. Vi støtter derfor utvalgets foreslåtte § 43, første ledd, som omhandler foreldrenes rett til å kreve undersøkelser for å avdekke om barnet trenger spesialpedagogisk hjelp.

Vi anser det som særdeles viktig at foreldrenes medvirkning og kompetanse blir tatt på alvor. For vår gruppe, hørselshemmede barn, er det særdeles viktig at avdekning av hørselstap og eventuelle tiltak settes i gang så raskt som mulig.

Avslutning

NDF mener at NOU 2012:1 angir gode intensjoner- og beskrivelser i hvordan fremtidens barnehage skal se ut.

For at hørselshemmede barn skal få muligheter til å ha samme utgangspunkt som andre barn ved skolens start, er det av uvurderlig betydning at våre barn ikke bare blir integrert i barnehagen, men også inkludert hos alle i barnehagen.

Våre innspill til denne høringen er gjennomsyret av inkluderingstankegangen.

Hvis ønske om mer informasjon/utdypning på våre synspunkter til høringen, kontakt generalsekretæren – bjorn@doveforbundet.no

Oslo den 04. mai 2012

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Bjørn A. Kristiansen
Generalsekretær

Aina T. Fossum
Oppvekst- og foreldreutvalget